

De
tweede
jeugd voor
de
aanring

EEN TOEKOMSTVISIE VOOR
OUDERENHUISVESTING

4 – 5

Inleiding

6 – 17

Nieuw leven voor
bejaardenhuizen

18 – 20

‘We maken een thuis’

Interview met Peter Boerenfijn,
Directeur Habion

25 – 37

Wat is er tot nu toe
gebeurd in Voorst?

Een chronologisch overzicht
met alle hoogtepunten

38 – 40

‘Ik vind het een juweel
van een proces’

Interview met burgemeester
Jos Penninx

46 – 49

‘Ik heb nog nooit ergens
zó leuk gewoond’

Interview met bewoonster
Daphne Fuijkschot

50 – 53

‘Platgooien zou
kapitaalvernietiging zijn’

Interview met architectuurstudenten
Marije Brans en Sjors Onneweer

54 – 57

‘Wij gaan recht op
ons doel af’

Interview met woonzorgcoöperatie:
Paul Bril, Gerri Netjes, Henk van Beek

58 – 60

‘Wij zijn hier nu te gast’

Interview met Roos Bakker,
manager zorg Trimenzo

66 – 69

‘Je komt niet meer los
van zo’n proces’

Interview met Habion
transformatiemanagers Willeke Janssen
en Dietward Bruin

72 – 75

‘Hierdoor kan het
individueel meer tot zijn
recht komen’

Interview met Marianne Wassink,
zorggroep 's Heeren Loo

78 – 80

Wat hebben we
nu bereikt?

97 – 112

Wat hebben we
tot nu toe geleerd?

De belangrijkste lessen

Actuele ontwikkelingen
van ‘Bejaardenhuis een
2e jeugd’

www.een2ejeugd.nl

Je moet het leven vooruitleven

‘Je moet het leven vooruitleven’, sprak de 95-jarige heer Poiesz, tijdens een inspiratiebijeenkomst voor de aanpak van bejaardenhuis De Molenhof in Zwolle. Dit motto staat centraal bij Habions missie om ouderenhuisvesting opnieuw uit te vinden. In dit boekje delen wij de ervaringen van onze zoektocht.

Deze begon bij de Amsterdamse Academie voor Bouwkunst. We vroegen zes studenten te onderzoeken wat we moeten doen met onze gebouwen. Zij bivakkeerden een half jaar tussen ouderen. De conclusie: er is niet zoveel mis met de gebouwen zelf, maar wel met het gebruik ervan. Habion is aan de slag gegaan met dit uitgangspunt in ‘Bejaardenhuis een Tweede Jeugd’.

In dezelfde tijd kwam het advies van een groot adviesbureau om 600 verzorgingshuizen te slopen. Voor Habion was dat geen realistische optie. Door de dubbele vergrijzing heb je de bestaande gebouwen straks misschien hard nodig. Bovendien is sloop weinig duurzaam, vaak kapitaalvernietiging en gaat er met de sloop veel betaalbare huisvesting verloren. Het Zwitserleven-gevoel is wellicht voor iedereen weggelegd, maar de bijbehorende Zwitserse Franken niet.

In het Gelderse Voorst stond een verzorgingshuis uit 1971 te sloop. De achttien bijbehorende aanleunwoningen stonden al acht jaar leeg om plaats te maken voor nieuwbouw. Habion besloot de sloopplannen te staken. Daarop dreigde de zorgorganisatie Trimenzo, die het gebouw huurde van Habion, de huur op te zeggen en de zorg verplaatsen naar het naburige Twello.

We vroegen de mening van de lokale bevolking. Vierhonderd inwoners van Voorst gaven aan dat ze oud wilden worden in hun eigen gemeenschap. Ze namen het heft in eigen handen en richtten een woonzorgcoöperatie op. Ze daagden Habion, de zorgorganisaties (’s Heeren Loo was ook aangesloten)

en de gemeente uit te faciliteren dat inwoners op Voorster wijze oud kunnen worden. Die uitdaging zijn wij aangegaan. Op 29 oktober 2016 is de nieuwe Benring officieel in gebruik genomen. Met naast deze vier partijen een nieuwe partner: Pluryn.

Naast De Benring is op diverse plekken in het land bezig om bejaardenhuizen te transformeren. Onze belangrijkste ervaringen: er is geen blauwdruk voor de manier waarop je een bejaardenhuis een tweede jeugd kunt geven. Je moet het lef hebben te vragen wat mensen zelf willen en zelf kunnen doen. En om los te laten zonder te laten vallen. Zoals Tjerk de Ridder bewees toen hij zonder auto met zijn caravan naar Istanbul lifte op zoek naar een trekhaak: “Je hebt anderen nodig om verder te komen”. Doet u mee?

Peter Boerenfijn en Ton de Rond

Nieuw leven voor bejaardenhuizen

Habion verhuurt zo'n 80 verzorgingshuizen, oftewel bejaardenhuizen. Hoewel veel bewoners met heel veel plezier daar verblijven, zijn wij er tegelijkertijd van overtuigd dat we deze woonvorm moeten aanpassen om ook in de toekomst aantrekkelijk te blijven voor bewoners. In het experiment 'Bejaardenhuis een 2e jeugd' kijken we samen met bewoners en (zorg)partners naar een gezamenlijk antwoord op diverse vraagstukken op het gebied van wonen en zorg.

Bejaardenhuis-oude-stijl verdwijnt

Het bejaardenhuis-oude-stijl houdt langzaam maar zeker op te bestaan. Enerzijds omdat mensen, als ze daartoe in staat zijn, de regie terug willen over hun eigen leven, door bijvoorbeeld langer zelfstandig of samen met gelijkgestemden te wonen. Anderzijds door een ontwikkeling als het scheiden van wonen en zorg. Niemand komt meer zonder verpleegzorgindicatie het zorghuis binnen. Gevolg is dat als we niets doen, gebouwen op den duur leeg komen te staan.

Oude gebouwen niet sluiten maar opnieuw uitvinden

Verlaten gebouwen, rijp voor de sloop, zijn volgens Habion een ongewenste ontwikkeling. Juist omdat we de vraag naar ouderenhuisvesting door vergrijzing in de nabije toekomst sterk zien toenemen. Geen sluiting of zelfs

sloop dus, maar wel een radicaal andere invulling. We moeten het bejaardenhuis nieuw leven inblazen. Op zo'n manier dat het voor bewoners veilig en gezellig leven is, en zorg- en andere partners naar behoefte zorg en diensten kunnen leveren.

Het bejaardenhuis wordt een gewoon woongebouw, waar ouderen woningen met een of meer kamers huren. Een flexibel te gebruiken gebouw voor kwetsbare ouderen. Dat doen wij om de overgang van het zelfstandig wonen naar zo zelfstandig mogelijk wonen te verzachten. Het vastgoed is daarbij meestal niet het probleem. Dat kan, met enige aanpassingen, vaak nog jaren mee. Wel vereisen de ontwikkelingen een vernieuwende aanpak en een nieuwe rolverdeling tussen gebouwego-naar, partners en niet in de laatste plaats de gemeenschap binnen en buiten het gebouw.

Als eigenaar van zorgvastgoed op meer dan 80 plekken in Nederland, zien wij ons gesteld voor een belangrijke opgave: hoe kunnen wij ouderen aantrekkelijk blijven huisvesten. Tegen aanvaardbare kosten en risico's. Het is een spannende tijd met onzekerheden voor bewoners, zorgpartners en ook voor ons. En tegelijkertijd zijn er volop kansen. We staan echt aan de vooravond van een geheel nieuwe invulling van onze ouderenhuisvesting. Aan de wieg van de tweede jeugd van het bejaardenhuis.

Experimenten

In 2012 hebben we met studenten van de Amsterdamse Academie voor Bouwkunst een programma doorlopen en een onderzoek laten uitvoeren naar de toekomstvastheid van onze gebouwen. De onderzoeken leverden een rode draad op: met de gebouwen is op zich niet zoveel mis, mensen organiseren steeds meer zelf of samen hun eigen leven, de ouderen emanciperen in rap tempo, gevestigde zorgpartners hebben niet meer het monopolie op zorg en verzorging, kleinschalig (maatschappelijk) ondernemerschap op maat heeft de toekomst.

Om de uitkomsten in de praktijk te toetsen zijn we eind 2013 onder de noemer 'Bejaardenhuis, een 2e jeugd' een aantal experimenten gestart. De experimenten hebben als doel om verzorgingshuizen te veranderen naar woongebouwen die aansluiten bij de woonwensen van ouderen. Samen met de zorgpartners en met zoveel mogelijk betrokkenheid vanuit de lokale gemeenschap. De ervaringen sindsdien bevestigen ons dat veel kwetsbare ouderen behoefte hebben aan betaalbaar en veilig wonen met zorg in de buurt, contact (ontmoeten, gezelligheid, reuring en ertoe doen) en zelfbepaling (eigen regie, emancipatie, keuzemogelijkheden).

Roadshows

Ouderen vinden reuring om de woning van belang. Die reuring komt van de bewoners zelf, maar bedrijven die in of bij een locatie waar ouderen wonen hun vestiging hebben kunnen ook aan die reuring bijdragen. Om te onderzoeken of er bedrijven zijn die interesse hebben om een winkel te openen in één of meerdere locaties organiseerde Habion na de zomerperiode 'Roadshows' in Zwolle, Voorst, Loenen en Amsterdam.

De experimenten in vogelvlucht

Op dit moment heeft Habion de volgende experimenten in uitvoering:

- De Benring in Voorst,
- 't Kampje in Loenen aan de Vecht,
- De Molenhof in Zwolle
- Buiten Zorg in Zuid-Scharwoude
- Het Weerdje Doetinchem
- Jeruzalem Staete in Amsterdam

De experimenten verschillen ieder in fase van uitvoering en kennen ieder hun eigen dynamiek. Een korte kenschets:

De Benring in Voorst

De Benring in het Gelderse Voorst is het eerste bestaande bejaardenhuis dat 'een tweede jeugd' krijgt. Trimenzo, 's Heeren Loo en Habion hebben samen met bewoners bekeken hoe verzorgingshuis De Benring toekomstbestendig kan worden vernieuwd. Resultaat is een plan, dat bestaat uit drie hoofdcomponenten: wonen voor ouderen in het voormalig hoofdgebouw, wonen voor jongeren in nabijgelegen aanleunwoningen en verbinden in het gedeelte dat bestaat uit de recreatiezaal en de keuken.

De 18 aanleunwoningen in Voorst hebben we in 2014 opgeknapt en zijn betrokken door jongeren. De vernieuwing van De Benring zelf is gestart in januari 2015. De oplevering was in het najaar van 2016. De lokaal actieve woonzorgcoöperatie Voorst en omgeving is aangesloten bij het initiatief 'ZonOpZorg' waarbij op basis van financiering door crowdfunding zonnepanelen op de daken van verzorgingshuizen worden geplaatst. Sinds mei 2016 liggen er op het dak van De Benring 600 zonnepanelen.

**'Kan ik
eindelijk de sterren
weer eens zien'**

Bewoonster van
De Molenhof in Zwolle, die
eindelijk weer eens 's avonds
buitenkomt in haar rolstoel.

Ook zorgorganisatie Pluryn is partner geworden. Jongeren van De Benring in Voorst met een licht verstandelijke beperking en gedragsproblemen doen leer- werkervaring op in De Benring

Minister Blok bezoekt De Benring

Minister Blok bracht in november 2015 op uitnodiging van Habion een bezoek aan De Benring in Voorst. Hij wilde met eigen ogen zien hoe de veranderingen vorderen. Blok had ontmoetingen met bewoners, leden van de woonzorgcoöperatie, jongeren uit de aanleunwoningen, dorpsbewoners en mensen van Habion, Trimenzo en 's-Heeren Loo. De minister van Wonen was erg onder de indruk: "Petje af voor al het werk, dat de mensen van de woonzorgcoöperatie en de andere betrokkenen allemaal doen bij deze grote verandering"

't Kampje in Loenen aan de Vecht

Begin 2014 hebben Zorggroep De Vechtstreek en Habion als betrokken partijen in Loenen aan de Vecht de handen ineen geslagen om te onderzoeken hoe 't Kampje toekomstbestendig vernieuwd kan worden, samen met de bewoners van het gebouw en de inwoners van het dorp Loenen. Ook hier is inmiddels een woonzorgcoöperatie (Coöperatieve Vereniging 't Kampje-Plus) opgericht. In 2015 zijn de plannen voor de aanpak van 't Kampje verder uitgewerkt.

In 2016 is de verbouwing daadwerkelijk van start gegaan. In september 2016 werd de bibliotheek in 't Kampje officieel geopend en wonen de eerste bewoners in hun vernieuwde appartement.

Ook 't Kampje doet mee aan Zon op Zorg. In november 2016 worden er op de daken van 't Kampje 500 zonnepanelen geplaatst.

Bibliotheek geopend

De ontwikkelingen in 't Kampje volgen elkaar snel op. Nadat de eerste fase van de verbouwing in juli klaar was, heeft op 5 september 2016 ook de plaatselijke bibliotheek haar intrek genomen in het woongebouw voor ouderen. Uniek voor Nederland is dat de bewoners van de vleugels op de 1e en 2e verdieping van 't Kampje in de bibliotheek wonen'. De uitstraling is eigentijds, licht en voor iedereen bereikbaar.

Jeruzalem Staete in Amsterdam

In onze experimenten Bejaardenhuis een 2e jeugd transformeren we samen met bewoners en andere lokale belanghouders bestaande verzorgingshuizen in een woongebouw. Het gebouw Jeruzalem Staete in Amsterdam, dat Rochdale in opdracht van Habion ontwikkelde is nieuw gebouwd en namen we in juni 2015 in gebruik.

Maar ook bij dit gebouw pasten we onze ervaringen opgedaan bij Bejaardenhuis een 2e jeugd toe. Al voor de start van de bouw zijn we met (mogelijk toekomstige) bewoners in gesprek gegaan over hun wensen ten aanzien van de inrichting van het gebouw. Na de oplevering is Habion met de 'echte' bewoners om tafel gegaan om hun wensen te bespreken over het gebruik van het gebouw.

De inrichting van de gemeenschappelijke ruimten op de begane grond was daarbij een belangrijk aandachtspunt. Eind 2015 is een (voorlopige) bewonerscommissie aan het werk gegaan.

Meneer Poiesz (95), bewoner van De Molenhof in Zwolle:

**'Ik wil vooruitleven
en niet nog eens
verhuizen omdat mijn
zorghuis moet sluiten.
Dat kan hier.'**

De Molenhof in Zwolle

In februari 2015 is Habion het experiment De Molenhof een tweede jeugd begonnen in samenwerking met zorgorganisatie Zonnehuisgroep IJssel-Vecht. Ook hier werd de RØRING-methodiek toegepast. Deze resulteerde vrijwel direct in veel contact met de buurt. Met name scholen bleken geïnteresseerd in wat er zich achter de muren van het zorghuis afspeelt. Met de basisschool aan de overkant werd een blijvende relatie gelegd in de vorm van bezoeken van kinderen aan ouderen en voorleesuurtsjes.

Ook de trampoline in de voortuin van De Molenhof leverde leuke contacten op. Aan de doelstelling om reuring te creëren werd royaal voldaan. Tijdens de drukbezochte bijeenkomsten bleek dat een aantal studenten interesse had om in De Molenhof te gaan

wonen. Besloten werd om de proef aan te gaan voor één jaar. Zo wonen sinds de zomer van 2015 zes studentes in De Molenhof. In 2016 is verder gewerkt aan het verder vormgeven van de plannen met de Molenhof.

Pop up University

Van 20 tot 22 maart 2015 was woonzorgcentrum De Molenhof op initiatief van Habion gastheer van de pop up university van de filosofen Thierry Baudet en Peter van Duyvenvoorde. Vijftien studenten bogen zich met bewoners twee dagen en twee nachten over de toekomst van de ouderenzorg. De studenten, die een warm welkom kregen van de bewoners en medewerkers, behandelden vijf thema's: eten en drinken, jong en oud, autonomie en afhankelijkheid, omgang met de wijk en sterfelijkheid.

Studenten die
proefwonen in Zwolle:

**‘Veroorzaken wij overlast?
Welnee, we hadden eerder
last van de ouderen die
vanwege hun doofheid de
televisie op volume tien
zetten.’**

Nieuwe bewoners voor De Molenhof, Zwolle

In De Molenhof wonen sinds de zomer van 2015 zes studentes. Een van hen beviel er van een zoon. De geboorte was voor de NOS-journaal aanleiding voor het maken van opnames. Drie generaties in één 'bejaardenhuis' bleek naast een prachtig symbool van vernieuwing ook een mooie kapstok voor een nieuwsitem over de veranderingen in de ouderenzorg en de visie van Habion op deze ontwikkelingen.

Buiten Zorg in Zuid-Scharwoude

In november 2015 startten we een nieuw experiment op de locatie Buiten Zorg in Zuid-Scharwoude, samen met bewoners en zorgorganisatie Magentazorg. Doel ervan is om betaalbaar, veilig en prettig wonen met goede zorg- en dienstverlening in de buurt te kunnen blijven bieden. De verwachting is dat eind 2016 een concreet plan hiervoor is uitgewerkt en met bewoners en andere belanghouders kan worden besproken.

Meneer Heijman,
bewoner Molenhof Zwolle:

‘Mijn zoon zei dat ik alle vrijheid heb hier. Wat denkt u, ik moet om half 8 binnen zijn. Daarna gaat de deur dicht. Je mag aanbellen als je later komt, maar met die boze gezichten doe je dat maar één keer.’

Het Weerdje in Doetinchem

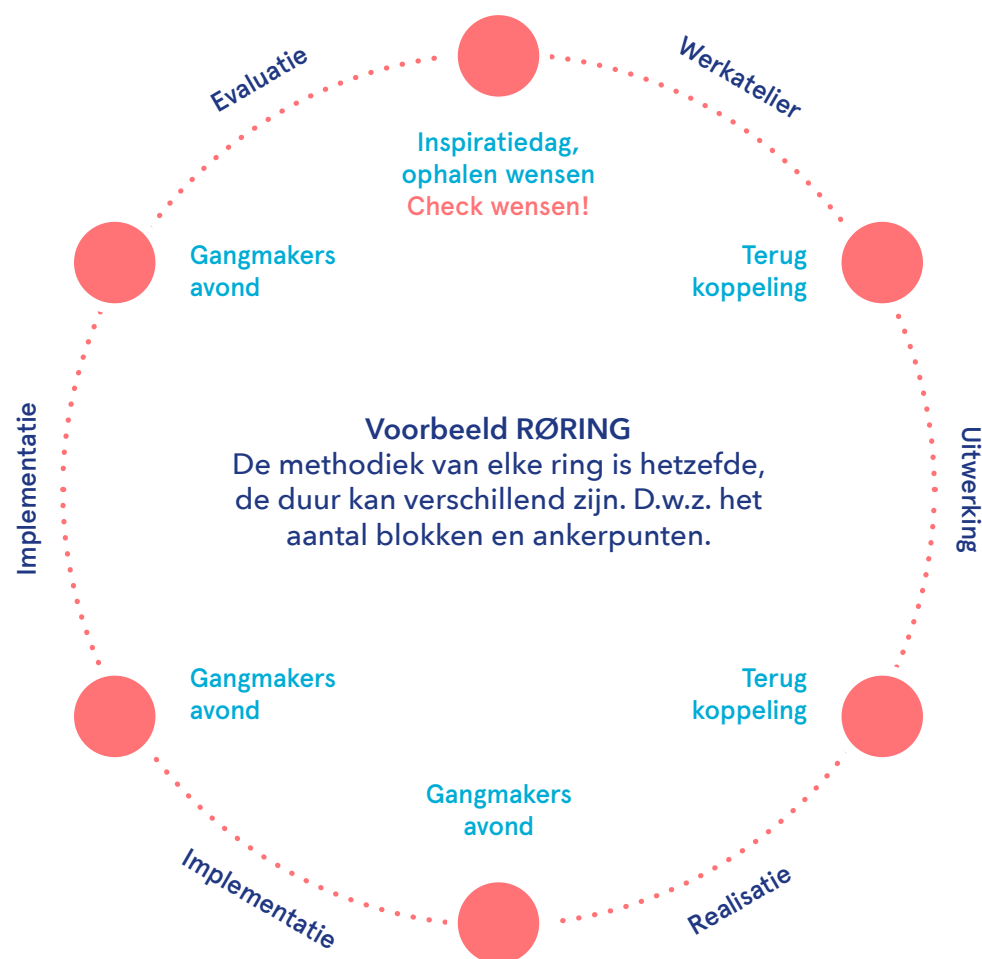
Op maandag 21 maart 2016 begon Habion, met medewerking van zorgverlener Sensire, samen met bewoners van Het Weerdje en inwoners en organisaties van Doetinchem een onderzoek hoe dit gebouw ook in de toekomst aantrekkelijk kan blijven voor de stad.

De leegstand in Het Weerdje nam de laatste jaren toe. Dat komt omdat de overheid vindt dat mensen langer thuis moeten blijven wonen. Ook voldoet het gebouw niet meer helemaal aan de eisen van deze tijd. Begin 2016 is Habion gestart met een onderzoek of Het Weerdje levensvatbaar is. Dat onderzoek duurt nog tot eind 2016. Van belang hierbij is het lokale draagvlak en de bereidheid tot inzet voor het behoud van Het Weerdje.

In de tussentijd is er op sociaal gebied het een en ander bereikt. Zo is een sociaal ondernemer haar activiteiten gestart met Het Spellokaal, heeft zich een fysiotherapeut gevestigd en wonen er jongeren in het gebouw.

Methodiek - De RØRING

Habion voert samen met lokale partners een aantal experimenten uit om het bejaardenhuis een 2e jeugd te geven. Onze ervaring is dat elke locatie weer zijn eigen kansen en dynamiek kent. Een blauwdruk om een 2e jeugd te realiseren is daarom niet mogelijk. Wat we wel hebben gedaan is de ervaringen beschrijven in een methodiek. Kern van de methodiek, die we De RØRING noemen, is dat de huidige en toekomstige bewoners aan het roer staan in de planvorming. Cruciaal is dan ook om zowel bij hen als bij medewerkers draagvlak, betrokkenheid en commitment te creëren tezamen met een nieuwe houding en cultuur. Het succes van de experimenten ligt precies daarin: samen op een positieve manier werken aan een gedeeld en gedragen doel. De methodiek is succesvol omdat ze enthousiasmeert en iedereen erbij betreft: mensen gaan anders denken en tijdens het proces ontstaat er al reuring in het gebouw.

Wilt u meer weten over de RØRING en de transformaties? Kijk dan op www.een2ejeugd.nl. U vindt hier veel inspirerende beelden en teksten.

Publieke tribune

Om de experimenten te toetsen en van een kritische noot vanuit de maatschappij te kunnen voorzien, hebben we een aantal mensen uit verschillende sectoren (politiek, belangenorganisaties, zorg, sociaal ondernemers, wetenschap) gevraagd mee te denken. Het gaat daarbij om:

- Mevrouw F. Gepken (voorzitter van de Ouderen Advies Raad Amsterdam Centrum),
- De heer Mr. W.D. van Leeuwen (zelfstandig adviseur),
- De heer A. Kooy (Brouwerij de Prael in Amsterdam)
- De heer dr. A. van der Wurff (pensioendeskundige).
- Mevrouw prof. dr. A. (Andrea) Maier (hoogleraar ouderengeneeskunde, VUmc)
- De heer H. Cornelissen (de oud-voorzitter van het Landelijk Samenwerkingsverband van Actieve Bewoners).
- De heer drs. M. Hillen (Social Enterprise NL)

Toekomstige ontwikkeling

Habion experimenteert sinds 2012 onder de noemer Bejaardenhuis een 2e jeugd met het omzetten van verzorgingshuizen naar locaties waar het gezellig en veilig wonen voor ouderen is. Met die experimenten hebben we inmiddels heel wat ervaring opgedaan. Die ervaring geeft ons vertrouwen dat wij verzorgingshuizen samen met bewoners en andere lokale belanghouders weten om te zetten in locaties waar het veilig en gezellig wonen is.

Daarmee hebben we het stadium van experimenteren met de transformatie van verzorgingshuizen naar woningen verlaten. De transformatie van zorgvastgoed is daarmee een vast onderdeel van onze normale activiteiten geworden.

Jan Siewerts, bewoner
aanleunwoning Buiten Zorg,
Zuid-Scharwoude:

‘Ik ben hier echt aan mijn tweede jeugd begonnen.

Ik ben altijd erg actief geweest en wil ook hier bij Buiten Zorg graag met de activiteiten meedraaien en karaokebijeenkomsten organiseren. Ik ben 72, maar ik voel me 27.’

Zonnepanelen op de daken

Op de daken van De Benring liggen ze al en bij 't Kampje in Loenen aan de Vecht komen ze binnenkort: zonnepanelen, gefinancierd via crowdfunding. Samen met duurzaamheidsorganisatie Urgenda zijn wij het initiatief ZonOpZorg gestart om zoveel mogelijk zorghuizen in Nederland te voorzien van zonnepanelen.

Zorghuizen met zonnepanelen zijn in Nederland nog vrij schaars, ondanks het potentieel van de vaak grote en platte daken. Tevens gebruiken zorghuizen relatief veel energie, wat elk jaar flinke kosten met zich meebrengt. In een tijd waarin veel zorghuizen het financieel moeilijk hebben is het zaak om die kosten naar beneden te krijgen. Dit kan door zelf duurzaam elektriciteit op te wekken.

‘Als je hem pakt,
dan heb je ‘m’

Habion was de leverancier van gebouwen aan zorginstellingen. De tijden zijn echter veranderd. Daarbij hoort een andere rol voor Habion. Maar hoe zet je die verandering echt in gang als bestuurder? Een onderzoek door architectuurstudenten en een dreigende huuropzegging vormden het startsein van het eerste experiment en de nieuwe rol van Habion.

Peter Boerenfijn

Directeur Habion

‘Mijn moeder had ontzettend geboft, vond het verpleeghuis, waar ze in 2002 was opgenomen. Want ze lag op een tweepersoonskamer. Geboft?! Ze moest die kamer delen met een vrouw die de hele tijd lag te schreeuwen’, vertelt Peter Boerenfijn, bestuurder van Habion. Er bleken echter nog vierbeds-kamers te zijn. Een persoonlijke ervaring die hem inspireert als bestuurder van Habion. ‘Als woningcorporatie moeten we zorgen voor gebouwen waar ouderen en kwetsbare mensen zich thuis voelen. Bijna niemand wil meer naar een verzorgingshuis. De meeste ouderen ervaren dat als verlies. Maar er zijn ook veel mensen op leeftijd die thuis vereenzamen. Onder ouderen is er dus zeker behoefte aan collectief wonen.

Ze willen wél de veiligheid en gezelligheid, maar niet het instituut dat hen zoveel uit handen neemt.

De vraag die bleef hangen was wat er nu echt mis is met die gebouwen. Zeker in het licht van de demografische ontwikkelingen. Sloop is immers weinig duurzaam en kapitaalvernietiging.’

De buurt erin

Op een congres over de herontwikkeling van gebouwen voor ouderenhuisvesting, kwam Peter Boerenfijn in 2013 in contact met de Amsterdamse Academie voor Bouwkunst. ‘Ik zag wat de architectuurstudenten met die gebouwen hadden gedaan en dacht: dit is geweldig! We moeten deze studenten uitnodigen om onderzoek te komen doen in onze gebouwen’, vertelt Boerenfijn. De frisse blik van deze studenten zou wel eens als breekijzer kunnen fungeren voor de verandering in zijn organisatie. Zes studenten verbleven weken lang in veertien

bejaardenhuizen, waaronder De Benring. ‘Ze kwamen terug met een simpel advies: haal het instituut zorg eruit en breng de buurt naar binnen. Met de gebouwen was niet zo heel erg veel mis, maar wel met het leven en de gezelligheid.’

Dat is het geheim van het succes

Maar hoe krijg je de buurt in het bejaardenhuis? In het najaar van 2013 startte Habion met het eerste experiment in De Benring. De bevolking reageerde wel massaal toen Habion een bord in de tuin zette: te sloop wegens gebrek aan belangstelling. ‘Onze insteek was: bewoners, jullie moeten zelf met ideeën komen. Wij gaan het niet voor jullie bedenken. Als jullie het belangrijk vinden dat De Benring open blijft, dan gaan we daar samen aan werken. Wij reiken ‘m alleen maar aan en als je ‘m pakt, dan heb je ‘m’, aldus Peter Boerenfijn. ‘We zijn daar heel consequent in geweest. En dat is denk ik het geheim van het succes. In het begin vonden mensen het best lastig om te bedenken wat ze willen. Maar ze kregen steeds meer de overtuiging dat ze het zelf voor het zeggen hebben.’

Kanteling

‘Voor onze eigen organisatie was het experiment mogelijk nog groter dan voor Voorst’, meent de bestuurder. ‘De experimenten in De Benring en op andere locaties zijn zo succesvol, dat het transformeren van bejaardenhuizen onze corebusiness wordt.’ In plaats van zorginstellingen heeft Habion nu bewoners als klanten. ‘Als je gewend bent om te onderhandelen met zorginstellingen dan is

het lastig als je ineens met een tachtigjarige in gesprek moet.’ De relatie van Habion met de zorginstellingen is gekanteld. ‘We waren leverancier van gebouwen aan de zorginstellingen. We gaven hen de sleutel en daarna hadden zij carte blanche in die gebouwen. In de nieuwe wereld ligt het eigenaarschap bij bewoners en de lokale samenleving, waarbij de zorgpartner leverancier is in de keten en vraaggestuurd werkt. Dat is zowel voor de zorgorganisatie als voor Habion ingewikkeld’, stelt Boerenfijn.

We maken een thuis

Elke keer als hij in De Benring is, ziet Peter Boerenfijn met eigen ogen dat Habion op de goede weg is. ‘De bewoners van ‘s Heeren Loo woonden tijdens de verbouwing van hun woningen tijdelijk op het terrein van de zorginstelling in Apeldoorn. Ik was daar toen ze net waren teruggekeerd en vond dat hartverwarmend. Wat waren ze blij dat ze op De Benring waren. Dat geeft aan dat het hun thuis is. Daar doen we het voor. Mensen maken hun eigen thuis.’

—
Peter Boerenfijn is sinds 2008 directeur van Habion. De woningcorporatie is gespecialiseerd in ouderenhuisvesting en beheert 5.500 woningen, 67 verzorgingshuizen en 19 verpleeghuizen. De Benring is het eerste bejaardenhuis waar Habion de transformatie heeft afgerond. De corporatie werkt op dit moment aan de transformatie van vijf andere bejaardenhuizen op diverse locaties in Nederland. .

Geef het
gebouw vrij
aan ieder die
het wil, jong
en oud

Buurteconomie
stimuleren,
bijvoorbeeld
fiets- of andere
reparaties, ritsen
zetten, etc

In de
gezamenlijke
ruimte
activiteiten
organiseren
voor jong en
oud, bv vanuit
de scholen

HOE ZIET U DE TOEKOMST
VAN DE BENRING?

*Spaarsysteem
of mee-invensteren
in het gebouw,
sociaal rendement
voor de
gemeenschap*

Wat is er tot nu toe gebeurd
in Voorst? Een chronologisch
overzicht met alle hoogtepunten.

11.2013

Inspiratiesessie

De start van het experiment in De Benring in Voorst is veelbelovend. Bij de startbijeenkomst op 20 november waren ruim 200 betrokkenen aanwezig met zo'n 1.000 ideeën en plannen voor een gezonde toekomst van De Benring. Zo stelden aanwezigen voor om van de aanleunflats starterswoningen voor jongeren uit het dorp te maken, kamers samen te voegen, een VVV-infopunt te vestigen, ruimten aan ZZP'ers beschikbaar te stellen en de in onbruik geraakte keukens open te stellen voor kookclubjes.

‘Met een opkomst van zo’n vierhonderd mensen, is wel duidelijk hoezeer Voorst hecht aan het openhouden van De Benring’

11.2013

Werkatelier

Het werkatelier begon op 21 november en is afgerond op 21 januari. In het werkatelier kunnen mensen dagelijks meedenken en meetekenen. Daar wordt erg veel gebruik van gemaakt.

Snertwandeling

Het idee voor de snertwandeling ontstond tijdens het werkatelier.

Een enorme opkomst van zo'n 130 enthousiaste wandelaars en rolstoelers, deskundige begeleiding en echt snertweer. Ziehier de ingrediënten voor 'n echte snertwandeling in Voorst. De Benring is het startpunt voor dit sportieve evenement. En de snert? Die was heerlijk!

01.2014

01.2014

De wensen vertaald

Op 21 januari 2014 vond de presentatie plaats van het voorlopige woonconcept van De Benring. Zoals eerder vermeld waren er zo'n duizend ideeën bijeengebracht. Al die ideeën vormen input voor een concept plan, dat letterlijk vol verve uit de doeken werd gedaan. Het was druk op de dubbelpresentatie. "Met een opkomst van zo'n vierhonderd mensen, is wel duidelijk hoezeer Voorst hecht aan het openhouden van De Benring", vertelde een van de aanwezigen

01.2014

Jongeren emotioneren met vlammend pleidooi

De jongeren bleken al heel ver met hun plannen voor de aanleunwoningen en wisten die inspirerend en overtuigend over de Bühne te krijgen, met enkele open doekjes als gevolg. De jongeren willen het liefst morgen aan de slag: "Wanneer kunnen we de sleutel krijgen?"

02.2014

Bewoners Benring huldigen kampioen

Olympisch schaatskampioen Stefan Groothuis is gehuldigd in zijn woonplaats Voorst. Op zijn ererondje door het dorp deed hij ook De Benring aan. Tot vreugde van de bewoners

04.2014

VVD-Kamerlid Roald van der Linde bezoekt Benring

Vandaag bezoekt Tweede Kamerlid voor de VVD Roald van der Linde de Benring in Voorst. Hij laat zich uitgebreid informeren over het experiment en gaat in gesprek met betrokkenen.

05.2014

Officiële oprichting woonzorgcoöperatie

De Woonzorgcoöperatie is opgericht door een groep inwoners van Voorst en omgeving. Belangrijkste doel: behoud van De Benring voor het dorp Voorst. In het voorlopige bestuur van de coöperatie hebben zitting Berend Derksen-voorzitter, Henk Marsman-secretaris, Henk van Beek-penningmeester, en de overige leden Gert te Kampe, Paul Bril, Kelsey Vos, Debby van den Hoogen, Gerri Netjes en Huisarts Peter Roessingh.

Start aanpak aanleunwoningen Benring

Het is zover. Na een periode van ideeën en wensen verzamelen en die weer vertalen naar haalbare plannen, gaan we nu over tot uitvoering ervan. We beginnen met de 18 aanleunwoningen aan de Tuinstraat, die al zo lang wachten op nieuwe bewoners

06.2014

Eerste landelijke dag in Voorst: het klopte, het klikte

Afgelopen zaterdag 21 juni was de eerste landelijke dag rondom Bejaardenhuis een tweede jeugd. In Voorst kwamen zo'n 150 enthousiastelingen bij elkaar voor ontmoeting. Ook bewoners uit Amsterdam en Loenen aan de Vecht waren van de partij.

Jongeren betrekken de aanleunwoningen in De Benring

Maandag 18 augustus 2014 kregen jongeren in Voorst dan eindelijk de sleutel van hun woning. De enthousiaste jongeren gingen onmiddellijk aan de slag in hun eigen kluswoning. In de afgelopen maanden zijn de 18 voormalige aanleunwoningen opgeknapt

09.2014

Gangmakersavond de Benring goed bezocht

Enerverend dat het mogelijk wordt gemaakt om in Voorst oud te worden,' dat was een van de reacties op de eerste Gangmakersavond op 4 november in De Benring. De avond was georganiseerd door de partners die samenwerken in de vernieuwing van De Benring.

11.2014

Talentenjacht vrijwilligers

Zonder vrijwilligers kan geen enkel verzorgingshuis op een goede manier functioneren. Dat geldt ook voor De Benring. Kortom: de Talentenjacht is geopend.

11.2014

Eerst lid Woonzorg- coöperatie

De Woonzorgcoöperatie Voorst eo startte op 4 november officieel de ledenwerving. Goede gelegenheid om het eerste lid in het zonnetje te zetten. En wie kon die eer beter te beurt vallen dan de heer Vleming en zijn vrouw. Hij opperde immers bij de start van de plannen al dat er een coöperatie moest worden opgericht om alles in goede banen te leiden en de belangen van Voorst te borgen.

‘Enerverend dat het mogelijk wordt gemaakt om in Voorst oud te worden.’

11.2014

Gouden Gangmakers

Extra element op de Gangmaker was de benoeming van de eerste Gouden Gangmakers: Gerda van Hoorn van 's-Heeren Loo, Roos Bakker van Trimenzo, Berend Derksen van de Woonzorgcoöperatie Voorst en Omstreken u.a. en Dietward Bruin van Habion. Als voortrekkers vertegenwoordigen zij de vier organisaties die al vanaf de start vorig jaar nauw zijn betrokken bij de ontwikkelingen rondom de Benring

Start verbouwing hoofdgebouw Benring

Met de overdracht van een fietsstuur aan de bewoners en de inwoners is De Benring op maandag 26 januari een nieuwe fase ingegaan. Met dit fietsstuur gaven de organisaties die eind 2013 startten met de vernieuwing van Benring het gebouw symbolisch terug aan de gemeenschap. ‘De fiets houden we zelf,’ vertelde Habion-bestuurder Peter Boerenfijn, ‘want we laten jullie weliswaar los, maar we laten jullie niet vallen. Fietsen doen we samen!’

01.2015

Zorgorganisatie Trimenzo voert nieuwe werkwijze in

“Er gaan hier dooien vallen,” is een gevleugelde uitspraak geworden, als reactie van een bewoner van De Benring op de veranderingen die Trimenzo doorvoert. Kern: bewoners activeren om meer zelf te doen. Bijvoorbeeld zelf hun boterhammen halen in het winkeltje en zelf koffiedrinken. Inmiddels is iedereen eraan gewend.

Patat bij De Benring Goed voor gezelligheid en duurzaam

In verband met de verbouwing van De Benring zaten bewoners en medewerkers op Goede Vrijdag de hele dag zonder stroom. Maar niet getreurd. En een prachtkans om buiten de deur te eten. Wat heerlijk, patat met iets lekkers erbij. Al met al een mooie dag. Zo zie je maar weer: elk nadeel heb z'n voordeel

04.2015

Roadshow doet Voorst aan

Op woensdag 9 september deed de 70's Roadshow De Benring in Voorst aan! Dit was de tweede editie van de 70's Roadshow, al eerder was er een succesvolle roadshow in Zwolle. De 70's Roadshow is een ouderwets gezellige markt met activiteiten voor jong & oud. Olga Commandeur, oud-olympisch atleet en bekend van Nederland in Beweging, was de gastvrouw.

Jullie moeten ook verder. Jullie willen ook oud worden. Ik vind de vooruitgang fantastisch.'

09.2015

10.2015

Crowdfunding actie zonnepanelen op De Benring

Samen met duurzaamheidsorganisatie Urgenda zijn wij ZonOpZorg begonnen om zoveel mogelijk zorghuizen in Nederland te voorzien van zonnepanelen. Ze gebruiken relatief veel energie, wat elk jaar ook flinke kosten met zich mee brengt. We beginnen met 512 zonnepanelen op de Benring in zonnig Voorst. De zonnepanelen worden gefinancierd via crowdfunding.

11.2015

Zon op zorg Benring 100%

De crowdfunding van de zonnepanelen is geslaagd. De benodigde 160.000 euro is binnen. Dat betekent dat er 512 zonnepanelen op het dak van verzorgingshuis De Benring kunnen worden geplaatst. Peter Boerenfijn is trots: "Ik was geraakt door de woorden van mevrouw Post in de Benring in Voorst. Zij zei: 'Jullie moeten ook verder. Jullie willen ook oud worden. Ik vind de vooruitgang fantastisch.'"

11.2015

Minister Blok bezoekt Benring Voorst

Maandag 16 november bracht minister Blok een bezoek aan De Benring. De minister van Wonen was erg onder de indruk: "Petje af voor al het werk, dat de mensen van de woonzorgcoöperatie en de andere betrokkenen allemaal doen bij deze grote verandering".

Jongeren zijn gewoon burens

Laat je de jongeren met biljarten sjouwen en allerlei klusjes opknappen of zijn ze gewoon burens en doen ze dus gewoon wat burens normaal doen? Dat laatste, denken ze (ook) in Voorst. Onder het motto 'Ik ben gewoon uw buurman of buurvrouw' komen de jongeren uit de aanleunwoningen gewoon langs bij de Benringbewoners

Koken met vergeten groenten

"Het was erg gezellig en we hebben heerlijk gegeten", aldus een van de 9 Voorstenaren die meedeed aan het 'Samen Koken' in de Benring. De bewoners die elkaar nog niet goed kenden kwamen uit Voorst en gingen samen aan de slag met 'vergeten groenten'. In één van de nieuwe gemeenschappelijke keukens.

02.2016

05.2016

Bijna 600 zonnepanelen op dak Benring Voorst

Met een druk op de knop gaven drie bewoners De Benring in Voorst letterlijk nieuwe energie. Van het dak, waar bijna 600 panelen zonlicht opvangen die ruim de helft van de totale energiebehoefte van het gebouw leveren. Crowdfunding maakte de benodigde investering in slechts zes weken mogelijk. Subsidie van de provincie Gelderland zorgde voor 70 extra panelen

05.2016

Beste scorende corporatie

Volgens een op 19 mei jongstleden verschenen rapport van Milieudefensie behoort Habion tot de best scorende woningcorporaties als het om duurzaamheid gaat. Naast zonnepanelen was Habion met Urgenda en Meneer de Leeuw initiatiefnemer van de succesvolle Energiestrijd Zorghuizen

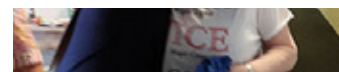
05.2016

Open huis Benring

Op 19 mei was er ook Open Huis in de Benring met allerlei activiteiten. Zo waren er rondleidingen door het gebouw, dat een compleet nieuwe jeugd ondergaat. Van alle voormalige bejaardenhuiskamers zijn één- en tweekamerappartementen gemaakt. Ook de gemeenschappelijke ruimten zijn aangepakt.

‘Petje af voor al het werk, dat de mensen van de woonzorgcoöperatie en de andere betrokkenen allemaal doen bij deze grote verandering.’

05.2016

Bewoners 's-Heeren Loo keren terug naar De Benring

Maandag 16 november bracht minister Blok een bezoek aan De Benring. De minister van Wonen was erg onder de indruk: “Petje af voor al het werk, dat de mensen van de woonzorgcoöperatie en de andere betrokkenen allemaal doen bij deze grote verandering”.

07.2016

Jongeren De Beele helpen in De Benring

Zorgorganisatie Pluryn runt in Voorst De Beele, een pedagogisch centrum voor jongeren met een lichte verstandelijke beperking en gedragsproblemen. Een groep jongeren verricht onder begeleiding in en om De Benring een aantal hand- en spandiensten. Tot grote tevredenheid van iedereen. Enkele Beele-jongeren wonen in de aanleunwoningen.

Nieuwe inrichting algemene ruimten

Ontwerpbureau Losse Schroeven richt de algemene ruimten op geheel eigentijdse wijze in. Ook de buitenkant is niet vergeten.

Open dag in De Benring

Om huurders te interesseren voor de appartementen en woonstudio's in De Benring organiseren de coöperatie en Habion/Actys Wonen een open

10.2016

De Benring heropend

Na een periode van hard werken is De Benring op zaterdag 29 oktober op feestelijke heropend. Er was muziek, eten en drinken voor iedereen, een verrassende opening en als klap op de vuurpijl 400 vogelhuisjes als symbool voor de nestwarmte en de saamhorigheid in Voorst.

Ook de gemeente Voorst was betrokken bij de transformatie van De Benring. 'Onze rol was vrij beperkt', stelt burgemeester Jos Penninx. Hij zag wat het proces in positieve zin losmaakte in het dorp Voorst en vond dat de gemeente de transformatie vooral moest laten gebeuren.

burgemeester

Jos Penninx

In de loop van de jaren zag burgemeester Penninx diverse plannen voorbij komen, om De Benring te verbouwen. Tot in 2013 de mededeling kwam van dreigende sluiting, met de uitnodiging aan het dorp Voorst voor een open gesprek over de toekomst van het bejaardenhuis. 'Daar kwamen honderden mensen op af met allemaal dezelfde gedachte: De Benring dicht? Dat zal toch niet waar zijn!'

vertelt Jos Penninx. Zelf zat de burgemeester in maart 2014 in de zaal, toen alle ideeën en wensen de revue passeerden die de bevolking in de weken daarvoor had aangedragen. Hij zat erbij als toeschouwer. 'Met mijn aanwezigheid wilde ik aan de bevolking van Voorst laten zien dat ik het ook belangrijk vond wat hier gebeurde. En dat ik het met hen eens was dat De Benring niet dicht moest.'

**'Ik vind het
een juweel van
een proces'**

Blij verrast

De burgemeester werd die middag blij verrast door de Voorster bevolking. ‘Normaal gesproken zou je het dorp kunnen kenschetsen door een wat introverte houding. Als er een probleem is, dan verwacht de bevolking dat vooral de gemeente dat maar moet oplossen. Maar die middag stonden bewoners massaal op en zeiden: wij moeten hier zelf het heft in handen nemen. Met in hun voorste gelederen een man, die ik vooral kende als een alerte en ook kritische burger. Ik zat daar in de zaal en dacht: hoe is het mogelijk?!’ Op een gegeven moment stapte er een jonge vrouw naar voren, herinnert Penninx zich. ‘Waarom mogen de jongeren niet in de aanleunwoningen, vroeg ze? Wij willen het liefst in ons eigen dorp wonen, maar er zijn hier geen woningen voor ons.’

Dit moesten we als gemeente laten gebeuren

Het was voor burgemeester Penninx duidelijk wat hem te doen stond. ‘Er zat zoveel energie in die zaal. Dit móesten we als gemeente laten gebeuren. Geen tijd verliezen, maar jongeren toestaan in de aanleunwoningen te gaan wonen, die al jaren leeg stonden met inzet voor De Benring. Want dat idee leefde zo sterk bij die jongeren. En onze inschatting was dat de bevolking erachter stond. Daarom vond het college dat we het snel moesten laten gebeuren en pas daarna formele zaken allemaal netjes zouden gaan regelen’, aldus Penninx. Hij vervolgt: ‘Hadden we op het standpunt gestaan dat we eerst juridisch alles wilden afwikkelen, dan

zou deze energie weer zijn verdwenen. Er was op het gemeentehuis bijvoorbeeld een discussie over de parkeernorm. Het aantal parkeerplaatsen was niet toereikend voor jongerenhuisvesting.’

Laat de energie die in de samenleving zit, vooral lekker stromen als overheid

‘Ik vind de transformatie van De Benring een juweel van een proces’, stelt Jos Penninx. ‘Het is heel goed dat mensen de ruimte kregen om ideeën aan te dragen. En dat ze mochten dromen: wat zou u nou willen? Als een organisatie met een leeg blaadje durft te komen, dan blijkt dat heel veel mensen ideeën hebben’, aldus de burgemeester. ‘Dit is echt een voorbeeld van hoe je maatschappelijke kracht organiseert en allianties smeedt. Het was voor ons ook een leerervaring.’

De gemeente had in dit proces een vernieuwende rol. ‘Kun je op voorhand burgerinitiatieven faciliteren, als je het gevoel hebt dat daar draagvlak voor is bij de bevolking? Dat is op dit moment een principiële discussie bij de overheid. In dit proces hebben wij dat gedaan. Laat de energie die in de samenleving zit, vooral lekker stromen als overheid.’

—
Jos Penninx is sinds december 2006 burgemeester van de gemeente Voorst, het groene hart in de stedendriehoek Apeldoorn, Deventer en Zutphen. De plattelandsgemeente telt twaalf kernen, waaronder het dorp Voorst waar De

Komst van
een kleding- of
schoenenwinkel
(eventueel
ze hands)

Hospice functie
of tijdelijke zorg
na een
ziekenhuis
opname of time-
out in
thuisituatie

Ontmoeten van
bekenden, delen
herinnering en
geschiedenis

Meer
zelfstandigheid,
zelf en Samen
kunnen koken

Je hebt
anderen nodig om
verder te komen

‘Ik heb nog nooit ergens
zó leuk gewoond’

bewoonster

Daphne Fuijkschot

In september 2014 nam Daphne Fuijkschot haar intrek in een voormalige aanleunwoning van De Benring. Hoewel ze niet uit Voorst komt, zoals wel bijna alle andere jongeren die er wonen, voelt ze zich helemaal op haar plek in haar appartement en het dorp. Naast vertegenwoordiger van de jongeren zit ze ook in het bestuur van de woonzorgcoöperatie.

‘Ik woonde op een heel klein kamertje in Zutphen en was op zoek naar iets groters, toen dit appartement voorbij kwam’, vertelt Daphne Fuijkschot. Omdat ze zelf niet naar de bezichtiging kon, stuurde ze een vriend die foto’s van de woningen nam. ‘Een beetje oud en vervallen, maar de indeling was leuk en de prijs goed’, vond Daphne. Vóór ze het driekamerappartement van zestig vierkante meter accepteerde, maakte ze met haar vader een rondje door de woning. ‘Mijn vader

is aannemer en van hem wilde ik weten of ik niet voor grote kosten zou komen. Want in deze kluswoningen zijn wij als huurders zelf verantwoordelijk voor bijna alle reparaties aan de binnenkant. Zo moest ik bijvoorbeeld zelf een kapotte kraan repareren,’ licht Daphne toe. Ze had weinig budget toen ze verhuisde. ‘Mijn onderburen hebben een nieuwe keuken en badkamer erin gezet. Maar bij mij zit het oude keukenblok er nog in. En zolang alles nog werkt, blijft dit ook zo.’

Hagenees

‘We hebben nu een Hagenees bij ons wonen!’, riepen haar nieuwe buren toen Daphne verhuisde. Daphne heeft weliswaar een tijdje aan de rand van Den Haag gewoond, maar ze is geboren en getogen in het Westland. ‘Mensen hadden mij verteld dat de inwoners van dit dorp stug zijn en dat je daar als buitenstaander moeilijk tussenkomt. Maar ik werd gelijk onthaald, door de jongeren. En de mensen in het dorp zijn erg vriendelijk’, vertelt de Westlandse, die nu ook geniet van de ruimte en de rust. ‘Ik heb nog nooit ergens zo leuk gewoond als hier,’ aldus Daphne. Ze volgt in Zwolle de opleiding sociaal pedagogische hulpverlening aan hogeschool Windesheim en loopt stage in Apeldoorn als ambulante woonbegeleider. Daarnaast werkt ze als beveiligster om in haar onderhoud te voorzien.

Het blijft lastig omdat wij overdag werken

De jongeren betalen een relatief lage huur en doen ter compensatie vrijwilligerswerk in de Benring. ‘In het begin kwam dat niet echt van de grond. Wij moesten in De Benring in een map gaan kijken wat we konden doen. Dat werkte niet omdat er vaak niks in die map zat’, aldus Daphne. Samen met haar collega Sibren Ten Hove is zij de vertegenwoordiger van de jongeren. Sibren organiseert het vrijwilligerswerk nu digitaal. ‘Maar het blijft lastig omdat wij overdag bijna allemaal werken en bewoners ’s avonds vaak al vroeg naar bed gaan.’ Wel helpen bijvoorbeeld bij het lopen van een avondvierdaagse, flyeren in het dorp en bemensen van de winkel in De Benring. Zelf onderhoudt Daphne als vertegenwoordiger het contact met de nabije burens, Habion en beheerder Actys Wonen. Ze voert bijvoor-

beeld gesprekken over de servicekosten en onderzoekt of ze die kunnen verlagen door zelf beheerstaken uit te besteden.

Super interessant

Naast jongerenvertegenwoordiger is Daphne ook bestuurslid van Woonzorgcoöperatie Voorst en omstreken. Ondanks haar drukke agenda maakt zij graag tijd voor de bestuursvergaderingen. ‘Ik vind dit super interessant want in het bestuur zitten mensen met zoveel ervaring en kwaliteiten. Daar leer ik veel van.’ Ze geeft een voorbeeld. ‘Van Paul Bril heb ik bijvoorbeeld geleerd hoe waardevol het is om de mensen in je omgeving belangrijk te maken.’

Toen Daphne een paar maanden in het bestuur zat, vroeg ze haar medebestuurssleden in het kader van haar opleiding om tips en tops. ‘Ik kreeg ik bijna allemaal tops. Ze waarderen mijn inzichten, maar vinden het ook gezellig dat ik in het bestuur zit.’ Zelf bewondert Daphne de kundigheid en enorme inzet van bestuursleden als voorzitter Berend Derksen, secretaris Henk Marsman en Gerri Netjes. ‘Deze zomer heb ik het secretariaat tijdelijk overgenomen van Henk. Ik had geen idee dat hij elke dag zoveel mailtjes moet beantwoorden. Ik was blij toen ik het na vier weken weer kon overdragen.’

—
Daphne Fuijkschot is één van de twee vertegenwoordigers van de jongeren die in de achttien voormalige aanleunwoningen van de Benring wonen. Als vertegenwoordiger behartigt zij onder andere hun belangen bij beheerder Actys Wonen. Ook is zij bestuurslid van Woonzorgcoöperatie Voorst en omstreken.

In 2013 gaf Habion zes studenten van de Academie van Bouwkunst in Amsterdam opdracht om onderzoek te doen naar veertien verzorgingshuizen. Wat kun je met deze gebouwen doen? Welke ingrepen zijn er nodig om er woonruimte voor ouderen van te maken? Twee van deze architectuurstudenten waren Marije Brans en Sjors Onneweer. Ze namen vooral veel tijd voor gesprekken met de bewoners van deze verzorgingshuizen.

architectuurstudenten

Marije Brans en Sjors Onneweer

‘Studenten denken vrijer over wonen en hoe je kunt omgaan met een bestaand gebouw. Zij zitten nog niet vast in hokjes en tradities’, stelt Sjors Onneweer. Inmiddels is hij zelf afgestudeerd als architect, net als zijn collega Marije Brans. Samen werken zij nu voor Habion aan de transformatie van een aantal verzorgingshuizen.

Toen Sjors en Marije in 2013 met het onderzoek begonnen, kenden ze alleen de clichés over verzorgingshuizen. Ze waren er nooit binnen geweest. ‘Maar die clichés zagen we op alle locaties bevestigd. Muffe gebouwen met lange en donkere gangen, waar het naar bloemkool rook,’ vat Marije hun observaties kort samen.

Hartverscheurend

Bewoners vonden het contact met de studenten erg leuk. ‘Wij brachten leven in de brouwerij. Omdat bewoners veel met ons deelden, vertelden wij ook verhalen over ons eigen leven. Van hen hoorden we vooral verdrietige verhalen. Over kinderen die soms nauwelijks naar hen omkijken. En over de zorg, die alleen maar tijd heeft voor douchen en boterhammen smeren, maar niet voor een wandeling. Ouderen komen soms het hele jaar niet buiten.’ Marije vond het vaak hartverscheurend om bewoners weer achter te laten. ‘Ik vond het erg confronterend om te zien hoe wij als maatschappij met onze ouderen omgaan’, vult Sjors aan.

Platgooien zou kapitaalvernietiging zijn

Ondanks alle knelpunten was de conclusie van de studenten dat de verzorgingshuizen genoeg potentie hadden. 'Je kunt deze gebouwen prima gebruiken om goede en betaalbare woningen te maken voor huurders met een kleine portemonnee', aldus Sjors. Marije vervolgt: 'Platgooien zou kapitaalvernietiging zijn. Het bijzondere van deze gebouwen is de overmaat. Ruimtes zoals een recreatiezaal en kantoren kun je nooit meer realiseren bij het bouwen van nieuwe appartementen voor ouderen. Juist deze ruimtes kun je transformeren in terloopse ontmoetingsruimtes en functies die ook aantrekkelijk zijn voor bewoners in het dorp of de wijk. Functies waar de laatste jaren vaak veel op is bezuinigd, kunnen hier een nieuwe plek vinden.' Voor meer levendigheid in deze gebouwen, is het belangrijk om de buitenwereld naar binnen te halen. Zeker omdat de huidige bewoners vaak nauwelijks meer buiten komen.

Alles is toch goed zoals het is?

Na het onderzoek betrok Habion Marije Brans en Sjors Onneweer bij de transformatie van verschillende verzorgingshuizen. In de Benring nam alleen Marije deel aan de werkateliers, waar ze de wensen en ideeën uitwerkte met bewoners van de Benring en inwoners van het dorp. 'In eerste instantie begrepen mensen niet waarom het anders moet. Want alles is toch goed zoals het is? Van bewoners die soms al twintig of dertig jaar in de Benring zitten, snap ik dat. Voor

hen is het een hotel, waar alles goed geregeld is. Waarom zou je dan weer zelf gaan koken?', vertelt Marije. Sjors vervolgt: 'Maar de generatie ouderen die er nu aankomt, wil niet meer zo wonen. Als je hen vraagt hoe ze oud willen worden, dan willen ze zelfredzaam zijn, betaalbaar wonen en kwaliteit van leven. Onderzoek laat ook zien dat mensen prettiger oud worden als je hen blijft stimuleren om actief te zijn en te bewegen.'

Dit zijn onze kindjes

Sjors Onneweer en Marije Brans voeren honderden gesprekken op de locaties waar ze werken aan een transformatie. Deze gesprekken leerden hen essenties van het vak, die niet aan bod kwamen op de Academie van Bouwkunst. 'Ik realiseer me steeds meer hoe weinig architecten normaal gesproken weten van de eindgebruikers van hun gebouwen. Zeker in de woningbouw', stelt Sjors. 'En ik zie nu ook dat een lelijk gebouw prima kan functioneren. Architecten vinden esthetica vaak belangrijker dan het functioneren van een gebouw.' 'Met slimme ingrepen proberen wij de grootste knelpunten voor gebruikers op te lossen. Eigenlijk een soort accupunctuur architectuur', vat Marije samen. 'Soms staan wij echt op onze strepen om bij Habion iets te realiseren, wat voor bewoners heel belangrijk is. Wij willen deze transformaties koste wat kost tot een goed einde brengen. Zelfs ten koste van onze eigen tijd. Want dit zijn onze kindjes.'

Als student aan de Academie voor Bouwkunst deden Marije Brans en Sjors Onneweer in 2013 onderzoek naar de potentie van verzorgingshuizen voor huisvesting van ouderen. Nu zijn ze samen als architect betrokken bij de transformatie van de verzorgingshuizen in

'En ik zie nu ook dat een lelijk gebouw prima kan functioneren'

Op 9 mei 2014 ondertekenen de bestuursleden van de woonzorgcoöperatie Voorst en Omgeving hun statuten in de bakkerij van Paul Bril, een van de bestuursleden. Krap drie maanden nadat het idee voor de woonzorgcoöperatie is ontstaan. Dit tekent hun daadkracht. Ze nemen nu de verantwoordelijkheid voor wonen, zorg en reuring in De Benring.

woonzorgcoöperatie

Paul Bril, Gerri Netjes, Henk van Beek

‘Ik zie de oude schoolmeester nóg opstaan en het woord nemen. Weet je wat hier moet gebeuren, zei hij. Er moet een coöperatie worden opgericht’, vertelt penningmeester Henk van Beek. Hij was getuige van het pleidooi dat oud-onderwijzer Vleming hield, toen de wensen en ideeën van het dorp gepresenteerd werden. ‘Ik zat daarbij omdat mijn schoonmoeder dementerend is en in de Benring woont. Als het hier zou sluiten, zou ze naar Apeldoorn, Zutphen of Deventer moeten.’

Uniek team

Ook voor de bestuursleden Paul Bril en Gerri Netjes stond als een paal boven water dat de Benring open moest blijven. Toen Gerri Netjes werd gevraagd om zitting te nemen in het bestuur, was zij de enige vrouw. ‘Omdat mijn schoonmoeder tot 2015 in De Benring woonde, had ik gezien hoe de zorg hier ging. Dat baarde mij best wel wat zorgen. En vanuit de woonzorgcoöperatie zouden we daar invloed op hebben’, vertelt Gerri.

‘Wij gaan recht
op ons doel af’

Henk van Beek

Zij heeft zelf een loopbaan in de zorg achter de rug met verschillende functies bij diverse werkgevers. 'Ik ben ook in het bestuur gaan zitten omdat ik daar zelf veel van zou kunnen leren. We hebben echt een uniek team met ontzettend veel kennis en ervaring', vult Gerri aan. Paul Bril aarzelde toen hij als bekend gezicht in de Voorst gevraagd werd om zich actief te bemoeien met de Benring. 'Ik ben al heel druk, maar vond dat dit moest blijven bestaan. Ik begreep ook dat we daar zelf de schouders onder moesten zetten', vertelt Paul Bril.

Wij wilden dat hier kleinschalig wonen kwam voor dementerenden

Daadkracht toonde de woonzorgcoöperatie toen ze kort na de oprichting in de bres sprong voor de kwetsbaarste groep in hun gemeenschap. 'Wij vonden dat er in De Benring kleinschalig wonen voor dementerenden moest komen. Wij vinden dat je een echtpaar na vijftig jaar niet kunt scheiden omdat een van de partners dementeert', stelt Paul Bril. Toen zorgorganisatie Trimenzo aangaf dat ze dementerenden in Twello wilde huisvesten, kwam de woonzorgcoöperatie in actie. 'Kennis is macht. Maar kennissen maken nog meer macht', lacht Paul Bril, die via zijn bakkerij een enorm netwerk heeft. 'We zijn met bestuursleden naar het zorgkantoor gegaan en daar was het snel geregeld.' 'We hebben nu een afdeling kleinschalig wonen van acht bewoners en willen dat eventueel uitbreiden naar zestien', vult Gerri Netjes aan.

Het wordt hier toch weer niet zo'n dooie boel?

Verontrust

Meer reuring in De Benring. Dat was de opdracht aan de sociaal ondernemer die de woonzorgcoöperatie samen met Habion en Trimenzo aantrok. Toen na een half jaar bleek dat deze ondernemer niet goed functioneerde, toonde de woonzorgcoöperatie

opnieuw haar daadkracht. 'Er ging van alles mis en hij betaalde ook geen huur. Maar wat ons het meest verontrustte, was dat hij koks zonder de juiste papieren liet koken voor bewoners.

Daar wilden wij geen verantwoordelijkheid voor nemen', aldus Paul Bril. Het bestuur stelde alles in het werk om het contract met de ondernemer zo snel mogelijk te beëindigen. Tot tweemaal toe stapten ze 's avonds in de auto richting Lent om de aandeelhouder daar persoonlijk toe te bewegen. 'Wij gaan recht op ons doel af en draaien niet om de pot heen.' Zo vat Henk van Beek de stijl van opereren kernachtig samen. 'Door het leergeld dat we hebben betaald, zijn we wel voorzichtiger bij het aantrekken van een nieuwe ondernemer', vult Paul Bril aan.

Gerri Netjes

Bewoners van De Benring weten de woonzorgcoöperatie te vinden als ze vragen, klachten of zorgen hebben. 'Toen ze onlangs hoorden dat de ontmoetingsruimte een eigen ingang krijgt, spraken ze mij wat ongerust aan. Het wordt hier toch weer niet zo'n dooie boel? Ik heb toen uitgelegd dat we dit voor hun eigen veiligheid doen', vertelt Gerri. Het bestuur kreeg ook al kritiek van bewoners, toen ze via een strippenkaart een kleine bijdrage gingen vragen voor de activiteiten. 'Er was in het begin veel commentaar op, maar dat loopt nu goed', volgens Gerri. Sinds kort werkt er een huismeester in de Benring: iemand uit het dorp die geen zicht meer heeft op een betaalde baan en dit op vrijwillige basis doet. Paul Bril: 'Wij wilden dat per se zelf regelen omdat wij vinden dat het iemand moet zijn die de mensen kent.'

Kijk ook op: www.woonzorgcooperatievoorst.nl

Woonzorgcoöperatie Voorst en Omgeving wil voorzieningen in stand houden voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. Naast huisvesting, goede zorgverlening en vrije keuze van zorgpartner, wil de woonzorgcoöperatie dat het ontmoetingscentrum een aantrekkelijke plek is voor bewoners van de Benring en andere inwoners uit het dorp.

Als manager zorg van Trimenzo was Roos Bakker nauw betrokken bij de transformatie van De Benring. Ze gelooft in het nieuwe concept van beschermd wonen met zorg naar behoefte. Wel staat ze soms op de rem als veranderingen voor de huidige bewoners te snel

manager zorg Trimenzo

Roos Bakker

‘Ik geloof zeker dat je als oudere zo lang mogelijk de regie over je eigen leven moet kunnen voeren. Maar niet iedereen voelt zich het beste bij zelfstandig blijven wonen in zijn eigen huis. Ouderen kiezen misschien op een gegeven moment toch liever voor een meer beschermde woonvorm, waar ze ook zelf de regie hebben’, stelt Roos Bakker. Ze vervolgt: ‘Ik merk dat bij mijn eigen ouders. Wat als het met één van beiden slechter zou gaan? Als je kinderen niet meer in hetzelfde dorp wonen, waar kun je dan op terugvallen? De kracht van het concept in De Benring is dat je geen aparte huizen hoeft te creëren voor mensen die volledige zorg nodig hebben. En dat je menging krijgt van ouderen die meer of minder hulp nodig hebben.’

Zelf boodschappen doen

In haar nieuwe beleidsplan had Trimenzo besloten om De Benring te sluiten. ‘Wij waren blij dat Habion De Benring een tweede jeugd wilde geven. Daardoor konden wij flexibel in De Benring blijven en hielden we in het dorp een steunpunt voor de wijkverpleging en de thuiszorg.’ Roos Bakker was verrast door de massale belangstelling uit het dorp voor de toekomst van De Benring. ‘Daardoor kon je ook echt iets doen met de uitkomsten van alle gesprekken. Het dorp droeg de plannen voor De Benring.’ Zelf veranderde Trimenzo tijdens de verbouwing van De Benring de zorgaanpak. ‘Dat waren we al van plan voordat het hele proces begon. We gaan steeds meer uit van de eigen kracht en regie van mensen.’

‘Wij zijn hier
nu te gast’

Dat bekend onder andere dat we de broodkarren en koffie- en theerondes hebben afgeschaft. Bewoners die dat kunnen, doen nu zelf in de winkel op de begane grond boodschappen voor hun broodmaaltijd. Ook zetten ze hun eigen kopje koffie en ondersteunt de zorg alleen als dat nodig is.'

Het heeft ons veel gekost, terwijl we minder gaan doen

Roos Bakker gelooft in het concept van De Benring. 'Maar zakelijk gezien heeft het ons uiteindelijk meer gekost dan we hadden ingeschat.' Zo moest Trimenzo vóór de verbouwing eerst leegstand creëren om bewoners tijdelijk te kunnen laten verhuizen binnen het gebouw. Het verhuisproces kostte veel tijd en de verzorging draaide extra uren om bewoners te begeleiden bij de verhuizing. Ook hadden bewoners door alle veranderingen toch vaak meer ondersteuning nodig. 'Alles bij elkaar heeft het ons gekost, terwijl we minder gaan doen omdat wij als verzorgingshuis afbouwen en ons steeds verder terugtrekken. Dat voelde soms wel als een ondankbare taak.'

Soms verschillen we van inzicht

De verbouwing van De Benring is gereed, maar de transformatie gaat door. Habion wil soms sneller veranderen dan volgens Trimenzo past bij het tempo van de huidige bewoners. 'We verschillen niet van inzicht over het uiteindelijk doel, maar soms wel over de weg daar naartoe.' Roos geeft een voorbeeld. 'Sinds de verbouwing eten bewoners de warme maaltijd niet meer op hun eigen kamer,

maar gezamenlijk beneden. Na het vertrek van de sociaal ondernemer - die deze maaltijd bereidde - was het idee dat wij het eten in de woonkeukens zouden serveren. Voor de toekomst is dat een goed idee, maar nu nog niet. Geef de huidige bewoners tijd om te wennen en creëer een geleidelijke overgang. Ze hebben al zoveel meegemaakt en waren er net aan gewend om beneden te eten. Dat laten we voorlopig zo. Ouderen zijn nog prima in staat om te veranderen, maar dit gaat bij hen wel in wat een langzamer tempo.'

Kracht van woonzorgcoöperatie

Roos Bakker verwacht dat de woonzorgcoöperatie een steeds dominantere rol zal gaan spelen in De Benring. 'Als zorgorganisatie hebben we ons sterk teruggetrokken. De Benring is niet langer ons gebouw, wij zijn hier nu te gast.' Bakker verwacht dat Trimenzo zich in de toekomst nog verder zal terugtrekken. 'Vanuit de begrippen burgerschap, eigen kracht en zelfbepaling, is de coöperatieve vorm en de samenwerking daarin een hele kansrijke mogelijkheid om de zorg op een nieuwe manier te organiseren, met een betere mening tussen formele en informele zorg. Zij zijn de bewoners en kunnen de eigen regie ten volle ondersteunen.'

Trimenzo is een lokale zorgleverancier in de gemeente Voorst. Inwoners van de gemeente kunnen er terecht voor complexe verzorgingshuiszorg in drie wooncentra, verpleeghuiszorg in kleinschalige woongroepen voor mensen met dementie en voor verpleging en verzorging thuis. In De Benring biedt Trimenzo verzorgingshuiszorg en thuiszorg. Ook levert Trimenzo in een kleinschalige woongroep zorg

De Benring
moet een thuis
zijn voor
Voorsternaren

Een ruimte
waar familie
en vrienden of
gasten kunnen
overnachten

Moderne ruilhandel,
bijvoorbeeld woningen
voor jongeren
die 'betaald' worden
met wederdiensten
zoals portier, td,
keuken

De Benring
moet nieuwe
functies krijgen
kinderopvang,
pakjes
afhaalpunt, etc

De transformatie
van De Benring

Vinden jullie dat er in Voorst een woonvoorziening voor ouderen moet blijven? Zo ja, hoe gaan jullie daar dan zelf handen en voeten aan geven? Met deze vraag nodigden Willeke Janssen en Dietward Bruin bewoners van de Benring en inwoners van Voorst uit voor een gesprek over de toekomst van het bejaardenhuis. Zo begon het transformatieproces waar zij als conceptontwikkelaars vanuit Habion samen verantwoordelijk voor waren.

Habion transformatiemanagers

Willeke Janssen en Dietward Bruin

Direct na de inspiratiedag in november 2013, waar mensen hun eerste ideeën en wensen ventileerden, waren Willeke Janssen en Dietward Bruin zes weken lang elke dag in De Benring. 'We wilden de plannen uitwerken op locatie, in het zicht van iedereen. Gewoon aan de tafel in de hal. Dat riep bij bewoners direct vragen op. Wat doen jullie hier? Dit is ónze tafel', herinnert Dietward zich. 'Je kunt dan meteen een gesprek aanknopen.' De bewoners van De Benring schoven wat aarzelend aan. Uit het dorp kwamen steeds meer inwoners langs met hun verhaal. Kinderen bijvoorbeeld, die zorgen hadden over ouders op leeftijd.

Al snel bleek het animo groot voor behoud van De Benring en gingen Willeke en Dietward op zoek naar lokaal commitment. Mensen uit de gemeenschap, die verantwoordelijkheid voor de toekomst van De Benring zouden willen nemen. 'Maar wie had er nou kunnen vermoeden dat het zó snel zou gaan', vertelt Willeke Janssen. Al na een paar maanden was de woonzorgcoöperatie een feit. 'Ik krijg het nog warm als ik terugdenk aan die avond in de bakkerij van Paul Bril, toen het bestuur de statuten ondertekende. Hou jij je mond maar, zeiden ze tegen me. Wij nemen het nu over. Acht van die wijze mannen die dat gingen doen. Daar werd ik helemaal stil van.'

**'Je komt niet meer los
van zo'n proces'**

Afbrokkelaars

Habion trok in de transformatie samen op met de zorgorganisaties Trimenzo en 's Heeren Loo en de woonzorgcoöperatie. 'Na de werkateliers hebben we gezamenlijk een visie geschreven aan de hand van alle wensen. In de visie ben je het wel met elkaar eens, maar bij de uitwerking heb je soms verschillende belangen', aldus Dietward. Willeke vult aan: 'Tegenstrijdige belangen kunnen soms hoog oplopen omdat de culturen van de verschil-

lende partijen botsen en er zoveel emotie is. Wij hadden dan vaak de rol afbrokkelaars. Het probleem in kleine stukjes hakken en oplossen.' Tijdens de uitwerking van de plannen, hielden de conceptontwikkelaars de gemeenschap voortdurend betrokken bij de transformatie. 'Iedere acht weken organiserden we een gangmakersavond. Je moet aan het dorp kunnen laten zien dat je doet wat je afspreekt', aldus Dietward.

Wanneer gaat de stroom er weer af?

In januari 2015 begon de verbouwing van De Benring: de metamorfose van verzorgingshuis naar woongebouw. 'We moesten het gebouw in delen renoveren omdat niemand wilde verhuizen. Daarom duurde de hele verbouwing anderhalf jaar', vertelt Dietward. 'Ik vond het wel zielig als ik zag hoe bewoners langs een met plastic dichtgezette galerij naar de eetzaal moesten lopen. Maar zelf vonden zij dat fantastisch, want ze zagen dat het verderop prachtig werd', vertelt Willeke. 'Bewoners maakten de verbouwing stap voor stap mee en konden daardoor wennen aan de verandering. Die was veel abrupter geweest als ze tijdelijk op een andere plek hadden gewoond,' meent Dietward. 'Voor sommigen was de verbouwing ook echt een avontuur', gaat Willeke verder. 'Want er gebeurde altijd wel wat. Zo moesten we bijvoorbeeld een dag lang de stroom afsluiten. We hebben toen een frietkraam op de stoep geparkeerd. Iedereen vond het fantastisch. Wanneer gaat de stroom er weer af, vroegen ze.'

Je komt niet meer los van zo'n proces

Als team werkten Willeke en Dietward intensief samen. 'Het was snoeihard werken. Je komt niet meer los van zo'n proces. Maar het was een feestje om dit samen te doen',

vinden beiden. Vóór De Benring hadden Willeke en Dietward nooit samengewerkt. 'Maar we gingen gelijk goed. Je moet een goede match zijn om samen zo'n proces te kunnen trekken. Je hebt elkaar nodig om te reflecteren en elkaar te behoeden om er niet zeven maal 24 uur mee bezig te zijn', heeft Willeke ervaren. Gaandeweg beseften ze ook hoe belangrijk het was om zich terughoudend op te stellen. Dietward: 'Zoals alle instituties zijn ook wij gewend om oplossingen voor anderen te verzinnen. Maar hier hebben we geleerd om op onze handen te zitten en te wachten waar de mensen zelf mee kwamen. Want dan is het hún oplossing.'

Onder de noemer 'Bejaardenhuis een tweede jeugd' begeleiden Willeke Janssen en Dietward Bruin bij Habion de transformatie van verzorgingshuizen naar woongebouwen voor ouderen. De Benring was het eerste experiment. Gaandeweg dit experiment ontwikkelde Habion een methodiek voor het transformatieproces, die huidige en toekomstige bewoners enthousiasmeert en betreft. Habion gebruikt deze methodiek ook bij de transformatie van haar andere verzorgingshuizen.

Nieuw nestje

Ik voel me
hier thuis

Al jaren wonen er oudere mensen met een verstandelijke beperking in De Benring. Zij krijgen daar 24 uur per dag begeleiding bij van de 's Heeren Loo Zorggroep. Vóór de verbouwing woonden ze hier nog met zijn zestienen. Nu leven zeven bewoners samen op de begane grond van één van de vleugels.

zorggroep

's Heeren Loo

'Ik heb onze schuren opgeruimd', vertelt Jannes, een van de zeven bewoners. Een lastige klus voor de 67-jarige oud-timmerman. Want hij gooit niet graag spullen weg, die later misschien nog eens van pas kunnen komen. Trots laat Jannes het resultaat zien. Jannes heeft niet alleen flink opgeruimd en alle gereedschap overzichtelijk geordend. Ook heeft hij alle wanden van een van de schuren vakkundig betimmerd met hout dat hij nog had liggen.

Ze keken heel erg uit naar hun nieuwe huis

De schuren zijn niet onder handen genomen tijdens de verbouwing. Dit geldt wel voor de woningen en de gezamenlijke leefkeuken van de zeven bewoners. 'Wij zaten in de laatste fase van de verbouwing', vertelt Marianne

Wassink. Zij is manager zorg in de gemeentes Brummen en Voorst. 'Tijdens de verbouwing hebben de zeventien bewoners tien maanden in een woning op ons terrein in Apeldoorn gewoond. Nu zijn ze weer ruim anderhalve maand hier. Ze wilden graag weer terug naar hun Benring en keken heel erg uit naar hun nieuwe huis.'

Ik wil leren koken

Trots laat Mariet haar nieuwe woning zien: een tweekamerappartement met een royale badkamer, ruime slaapkamer en een nieuw keukenblok in de woonkamer. 'Alles is nieuw. Deze tafel, de stoelen, de bank, de lamp', somt ze op. 'Die heb ik met mijn zus gekocht.' Ze trekt de koelkast open en laat een doos met eieren zien. 'Ik wil leren koken.'

Op zondag bak ik een eitje', vertelt Mariet. Er staat ook karnemelk in de koelkast, want ze eet de lunch op haar eigen kamer en niet in de leefkeuken. Aan sommige dingen moet Mariet nog steeds wennen, nu ze weer in De Benring woont. 'Ik moet mijn deur op slot doen. Dat vergeet ik steeds.'

Afscheid nemen

'Het was voor de bewoners een jaar van afscheid nemen', vertelt Johan Tromp. Als groepsbegeleider en persoonlijk begeleider

van vier van de zeven cliënten, maakte hij de twee verhuizingen en andere veranderingen van dichtbij mee. 'Het grootste afscheid was vorig jaar. Vóór we tijdelijk verhuisden naar Apeldoorn, moesten de bewoners afscheid nemen van de helft van hun groep. Mensen met wie ze soms al meer dan tien jaar hadden samengewoond. Dat was zwaar.' Ook het afscheid van een aantal vaste begeleiders viel bewoners zwaar. Werkten er eerst meerdere begeleiders tegelijk op de groep, nu is er nog maar één begeleider.

Groot genoeg

Ria betreurt het niet dat ze geen aparte slaapkamer heeft. 'De kamer is groot genoeg,' vindt ze. 'Mooi, hè.' Trots laat ze een kussen in de vorm van een hart zien. Op het kussen staat een foto van haar en haar echtgenoot. 'Die kregen we van mijn zwager toen we veertig jaar getrouwd waren', legt Ria uit. Ze vertelt dat haar echtgenoot twee jaar geleden is overleden. 'Hij was ineens heel erg ziek en moest toen naar het ziekenhuis. Het ging allemaal heel snel', aldus Ria. Ze vertelt ook dat ze het leven in haar eentje niet aankon en daarom in De Benring is komen wonen.

Hierdoor kan het individu meer tot zijn recht komen

Bewoners zoals Mariet hebben sinds de verbouwing letterlijk meer ruimte. 'Ze hebben ook meer ruimte omdat ze niet meer in een groep van zestien leven, maar met zijn zevenen zijn. Hierdoor kan het individu meer tot zijn recht komen,' veronderstelt Marianne Wassink. 'Er zijn allerlei ideeën over hoe De Benring kan fungeren als samenleving. Ik wil voor onze cliënten niet bepalen welke weg zij daarin moeten bewandelen. Laat hen zelf maar ontdekken wat de nieuwe Benring hen te bieden heeft. Wij ondersteunen cliënten om hun leven zoveel mogelijk een eigen leven te laten zijn,' aldus Marianne. 'Jannes was hier al een centrale figuur. Iedereen kent Jannes. Hij haalt hier bijvoorbeeld het oud papier op. Als de andere bewoners hier helemaal weer geland zijn, vinden zij zelf hun eigen plek.'

—
's Heeren Loo Zorggroep is een landelijke organisatie die begeleiding, ondersteuning en behandeling biedt aan ruim negenduizend mensen met een verstandelijke beperking. Uitgangspunt bij de zorggroep is dat cliënten samen met hun familie en medewerkers aan een zinvol leven voor de cliënten werken. In het dorp Voorst begeleidt 's Heeren Loo een relatief grote groep cliënten. De begeleiding varieert van ondersteuning thuis, het bieden van werk en dagbesteding tot wonen en verblijf, zoals in De Benring.

Zin in een potje
Scrabble?

Kom gezellig
logeren!

Op zaterdag 29 oktober 2016 is de Benring heropend. In nog geen drie jaar tijd is het veranderd van een gebouw waar bewoners gast zijn van de zorgorganisatie in een gebouw waar de zorgorganisatie gast is bij bewoners.

Wat hebben we bereikt?

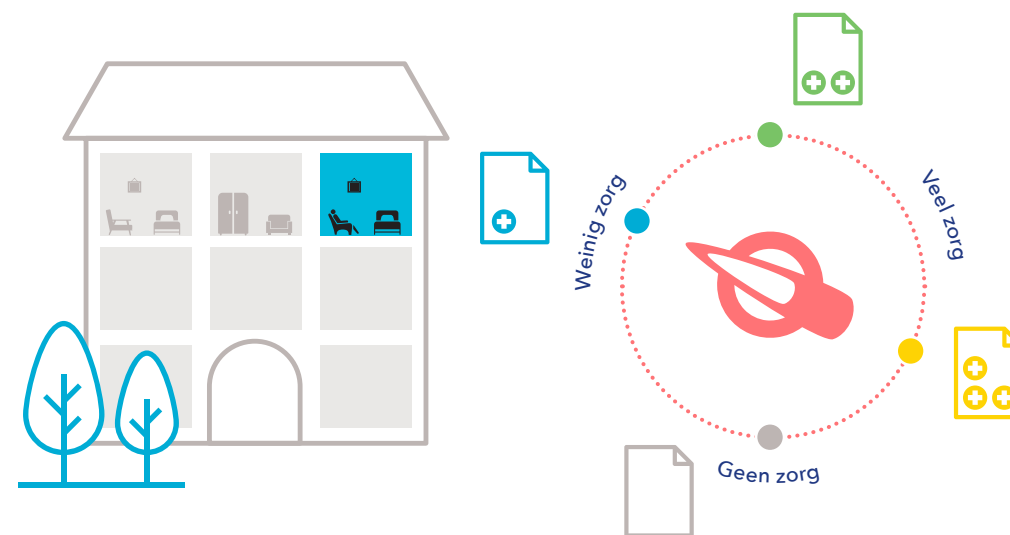
Buurt maken: het gebouw is van de gemeenschap

De Benring is op de eerste plaats een gebouw geworden van de Voorster gemeenschap. Daar ligt het eigenaarschap. Onder de bezielende leiding van de woonzorgcoöperatie Voorst eo neemt het dorp de volledige verantwoordelijkheid op zich. De instituties hebben een forse stap terug gedaan. Hun rol is beperkt tot die van leverancier in de keten. 'Loslaten, maar niet laten vallen'. De buurt is er naar binnen gekomen. Er wordt letterlijk 'buurt gemaakt'.

Veiligheid, gezelligheid en zelfbepaling

De regie ligt volledig bij de gemeenschap en de bewoners. Toen we in november 2013 begonnen was het uitgangspunt: de wensen van de bewoners en de buurt zijn leidend bij alles wat we doen. Dat heeft geleid tot 800 wensen. Teruggebracht tot de kern draait het om veiligheid, gezelligheid en zelfbepaling. Alle drie de elementen vinden we terug in het resultaat.

Hieronder zie je in één oogopslag hoe één enkel gebouw bewoners kan herbergen in verschillende situaties en dus met verschillende financieringsregimes. Leegkomende woningen kunnen gewoon van kleur veranderen zonder kostbare aanpassingen. En bewoners kunnen gewoon blijven wonen. Hooguit krijgen ze een nieuw huurcontract.

Flexibel gebruik gebouw

Er staat een gebouw dat flexibel kan worden gebruikt. Waar mensen zowel kunnen wonen als verzorgd en verpleegd kunnen worden. Met een woning die naar gelang de zorgvraag toeneemt, verandert in een verzorgingswoning en vervolgens in een verpleeghuiswoning. Zonder dat je steeds hoeft te verbouwen. En zonder dat mensen nog moeten verhuizen. Mensen kunnen op deze manier in hun vertrouwde omgeving blijven wonen. Zo ben je gevrijwaard van ingrepen vanuit het rijk in de financiering van zorgvastgoed. Voor het bestemmingsplan van de

gemeente is er geen verschil, het zijn woningen waar mensen wonen. Transformatie van het vastgoed betekent dan ook eerder verandering van het gebruik en 'eigenaarschap' dan een kostbare investering in de stenen.

In alle gevallen is het uitgangspunt 'wonen'. Met of zonder zorg. Dat betekent ook dat er geen leegstandsrisico meer is voor de zorgorganisatie. Als de situatie van de mensen verandert, blijven ze gewoon wonen en verandert alleen het huurcontract. Het huurcontract wordt aangepast aan de bewoner. Of ze nou huren van Habion of van een zorgorganisatie.

Veiligheid ook bij brand

Veiligheid is ook een belangrijk element in het concept, zoals we dat in Voorst en ook op andere plekken terugzien. Sociale veiligheid, maar ook fysieke veiligheid zijn voor bewoners én voor Habion essentieel. Bij de verandering van zorggebouw naar woongebouw vervalt de doormelding bij brand naar de brandweer. Terwijl de doelgroep hetzelfde is gebleven. Voor Habion reden genoeg om de brandmeldinstallatie inclusief doormelding naar de brandweer te handhaven. Daar worden inmiddels afspraken over gemaakt met de brandweer.

Kortom

Om kort te gaan, er zijn uiteindelijk drie zaken belangrijk. We hebben samen buurt gemaakt en we hebben het gebouw flexibel gemaakt. Daarbij hebben we nadrukkelijk de wensen van de mensen gevolgd. Dat resulteert in Voorst in reuring, veiligheid en een gebouw waarin mensen zelf bepalen hoe ze oud worden.

Kijk voor de voortgang van de transformaties van Habion op www.een2ejeugd.nl

Wij hebben anderen gevonden om aan te haken. Doet u ook mee?

Mensen met
elkaar in contact
te brengen door
activiteiten te
organiseren

Meer dieren
om het gebouw,
kippen, konijnen,
pony etc.

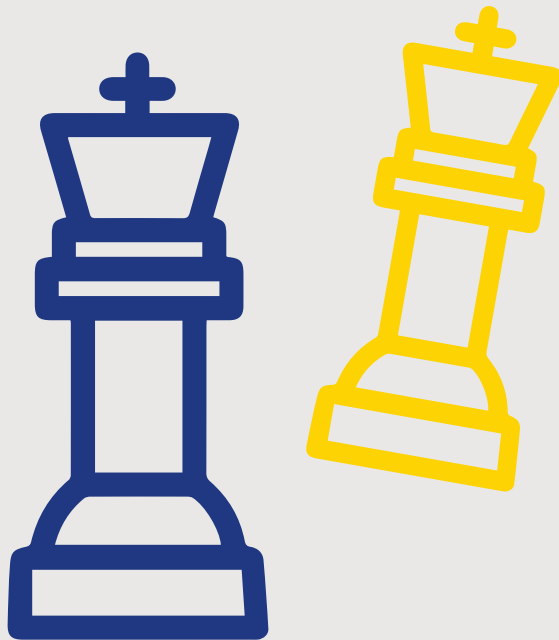
Vanuit de Bering
ook voorzieningen
de wijk in.
Bv maaltijd-
voorzieningen
(tafeltje dekje) of
samen eten in de
grote zaal.

Een
kinderboerderij,
de bewoners
verzorgen die
Zelf

Wat hebben we tot
nu toe geleerd?
De belangrijkste lessen.

De tijd moet rijp zijn. Innoveren is op het juiste tijdstip de juiste dingen doen. Er moet een urgentie zijn om dingen te gaan veranderen.

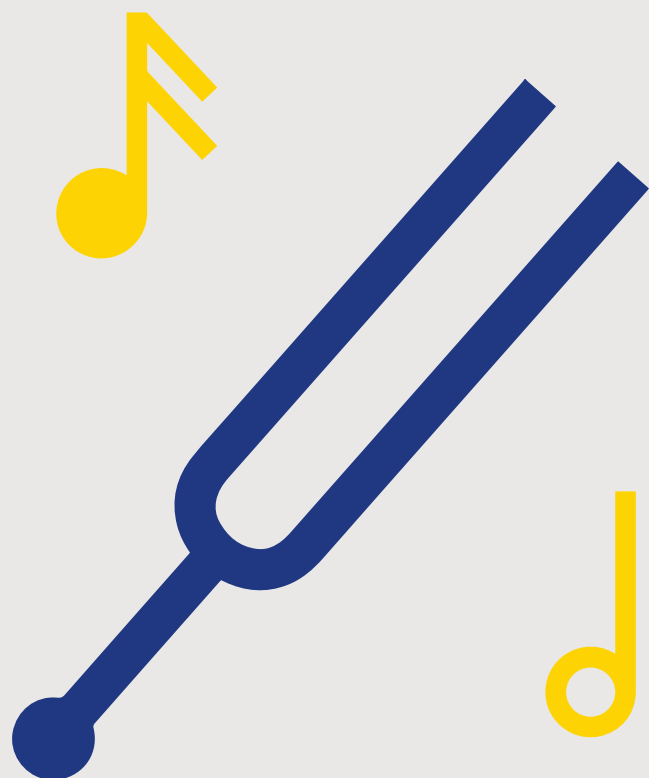
**Kies het juiste moment.
Innoveren is op het
juiste tijdstip de juiste
dingen doen.**

Laat de regels even helemaal los en dan komen de beste ideeën, die vervolgens weer in te kaderen zijn, indien nodig.

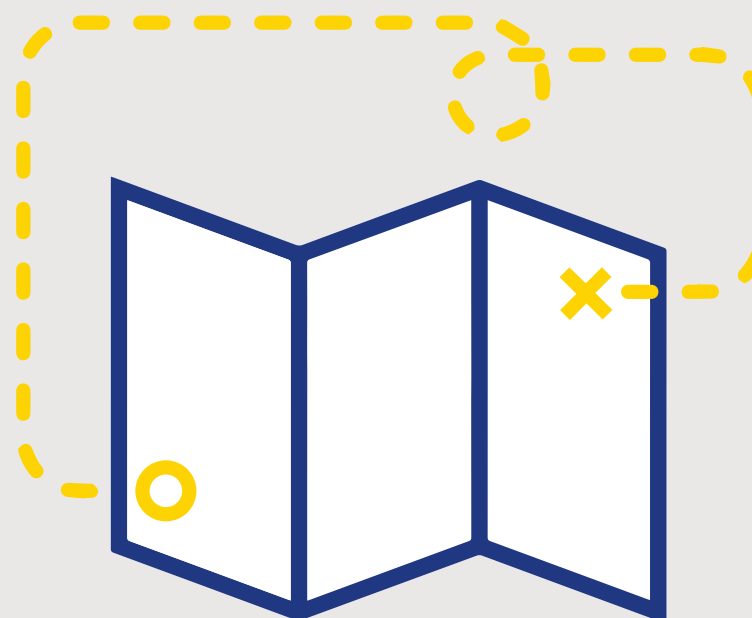
**Verzand niet in je eigen
structuren en regels, laat ze
eens helemaal los en dan
komen de beste ideeën.**

Stem doel en boodschap
onderling goed af.

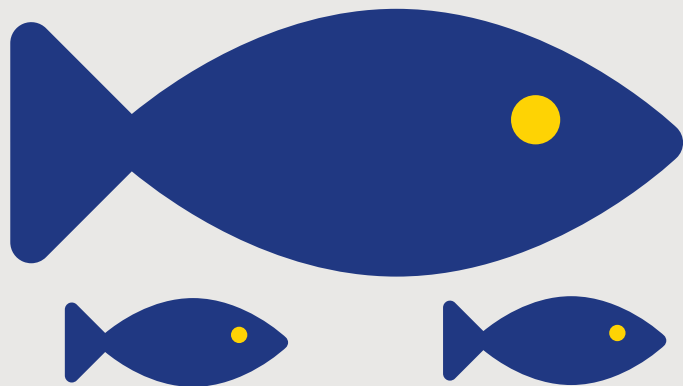
Treed in geval van
partners ook gezamenlijk
naar buiten.

Er kan nooit een blauw-
druk ontstaan. Hoogstens
wat uitgangspunten op
hoofdpijnen.

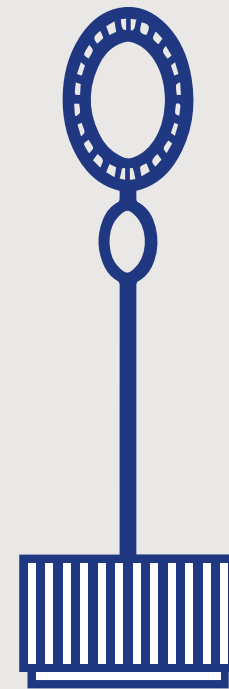
Sluit aan op
de lokale behoefte.

Een maatschappelijk ondernemer zorgt voor lokale werkgelegenheid en de winst komt ten goede aan de lokale samenleving. Bedrijfsleven in balans met de samenleving.

Zoek een maatschappelijk ondernemer: bedrijfsleven in balans met de samenleving.

Met name de ouderen en de jongeren zijn een goede combinatie. Uiteindelijk gaat het om een juiste mix van generaties, in en om het gebouw, zodat echt sprake is van samenredzaamheid.

Zorg voor een mix van de generaties, energie en wijsheid.

Zorg voor direct commitment bij partijen waar je dat nodig hebt, bijvoorbeeld gemeente. Draagvlak is essentieel.

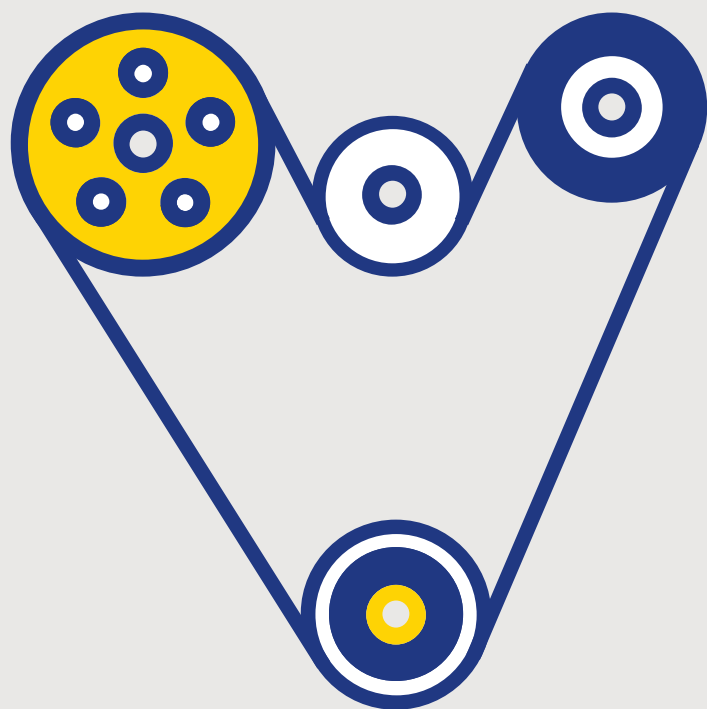
**Zorg voor
direct commitment.**

Op locatie de verandering doen! Niet alleen praten, maar doen en vooral zichtbaar zijn.

Ben er!

In de samenleving die het proces kunnen vlot trekken: in Voorst blijken dat de jongeren te zijn, die met veel energie en enthousiasme hun doelen nastreven. Zoek de motor in de vernieuwing

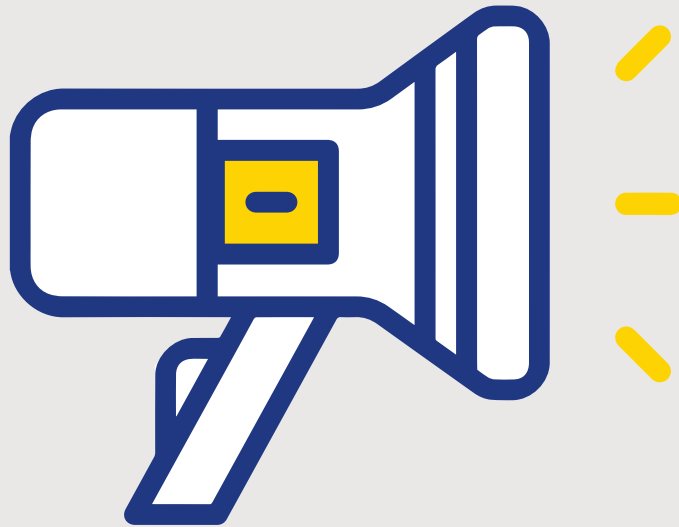
**Zoek naar
actieve mensen.**

Zonder tempo komt de positieve flow er niet in en zien mensen geen resultaat. Verandering blijft voor mensen ingewikkeld.

Maak tempo.

Zorg voor opschudding en reuring, maar kijk wel goed naar hoe de gemeenschap is opgebouwd.

Betrek de hele lokale gemeenschap.

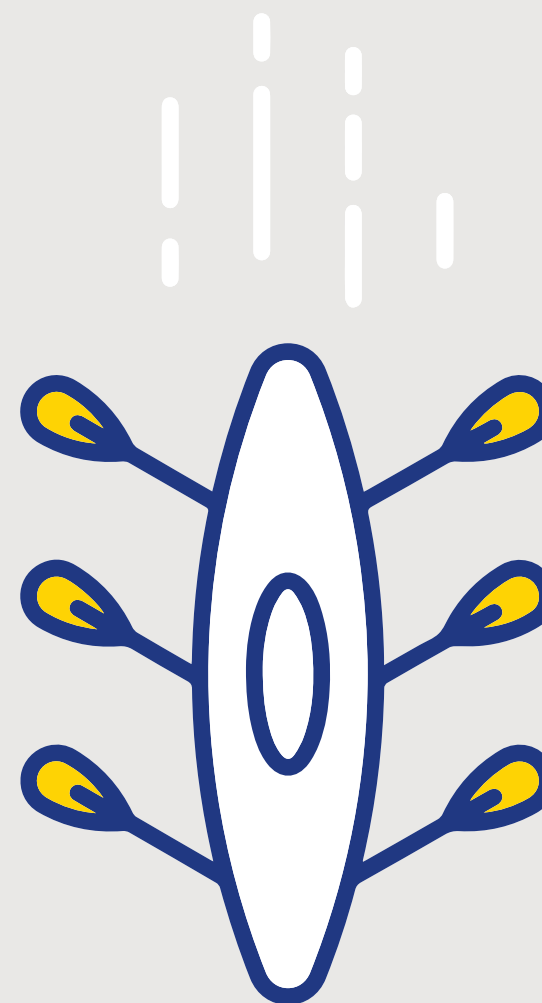
Als het belang er niet is en men heeft er niets voor over, dan komt er geen verandering.

Het moet de mensen die het betreft iets waard zijn. Zonder waarde geen verandering.

Geen agenda.
Alleen luisteren
en ophalen.

Doe wat je zegt,
en hou de vaart erin.

Een tweede jeugd voor De Benring is
een uitgave van Habion.

Habion
Postbus 274
3990 GB Houten
Telefoon (030) 220 47 04
Fax (030) 220 04 60
E-mail habion@habion.nl
Website www.habion.nl,
www.een2ejeugd.nl

Samenstelling redactie en productie
Joost Maas, Communicatie Habion

Tekst
Nanny de Jager, nannydejager.nl

Concept en ontwerp
CAPAZ – capaz.nu
Marius Regterschot, Yvonne Smits

Fotografie
CAPAZ / Miranda Koopman
Pagina's 6, 18, 39, 45, 47 – 48, 51 – 52,
55 – 57, 59, 65 – 66, 68, 70 – 71, 73 –
74,
76 – 77
Dick Vos, pagina's 12 – 13
Renske Kleverwal, pagina's 29, 30 – 31

Papier
Gedrukt op gecertificeerd
milieuvriendelijk papier, Munken Polar.

Drukwerk
Zwaan Printmedia

© Oktober 2016
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
zonder schriftelijke toestemming van
Habion.

We bedanken
iedereen voor zijn
of haar bijdrage
aan een geslaagde
tweede jeugd voor
De Benring!

